

El Salvador, un país per construir

El Salvador
ha començat l'any
amb dos terratrèmols
molt forts.
Més enllà de palesar
que res no és
per sempre,
la força de la natura
ha posat al descobert
les mancances
d'un país,
que tot just fa vuit anys
que va acabar una
cruenta guerra civil.
I ara hauran de fer real
el tòpic que els fa els
catalans d'Amèrica,
per ser tan treballadors,
si volen salvar el que
els queda de les pluges
que arribaran al maig.

Som a dimarts 13 de febrer, el Salvador acaba de patir un segon gran terratrèmol, i de nou les zones rurals han estat les més afectades. A San Vicente, població molt propera a l'epicentre del sisme, Juan Francisco Guzmán, de 46 anys, mira amb impotència la seva casa ensorrada. En veure els primers periodistes que arriben pel seu carrer n'avisava un i el fa entrar al que queda de casa seva per ensenyar-li com la pols i la runa han envaït cada habitació. En el celobert s'atura i repeteix l'escena que ha viscut al matí: "em vaig posar aquí sota, protegint la meva filla i evitant que no ens caigués cap teula damunt. Sort que la meva altra filla i la meva dona eren fora de casa".

Feia set anys que Juan Francisco tenia aquella casa, que també usava per a botiga de-tot-una-mica, i avui ja no li queda res. El poder del sisme és tal que fins i tot atrapa el temps. Aquelles habitacions, cinc minuts abans plenes de vida, ara semblen restes del passat, com si fes molts anys que acumulessin pols i terra després d'un fatídic bombardeig. El moviment tel·lúric ha deixat al descobert que les parets de la casa de Juan Francisco ja eren pobres abans del sisme, fetes d'atovons i canya, algun tros de rajola i biguetes de ferro. I sense fonaments. La seva economia no donava per més.

No és un cas únic, a les zones rurals del Salvador la majoria de cases són així o més fràgils i tot. Juan Francisco reclama amb desesperació que els periodistes expliquin com estan després dels terratrèmols, "volem que ens ajudin, sobretot volem bon material de construcció", però també els alerta: "No donin l'ajuda a l'ajuntament ni al govern [tots

dos del partit dretà ARENA], tinc por que hi hagi corrupció".

Es fa fosc i Juan Francisco es queda una estona per plorar entre les parets que encara mig aguanten. No vol que el vegin la resta de la família, que són a fora intentant rescatar alguna cosa de sota la runa. Quan surt agraeix al periodista haver-lo escoltat, treu un parell de cadires i s'asseu davant de la llar desfeta amb la seva dona.

A la desesperació d'haver-ho perdut tot ara comença el temor al pillatge, la misèria sempre es rabeja amb la misèria. És la gran fal·làcia de la solidaritat entre els més desgraciats. I així l'exèrcit repressor de la guerra civil avui és esperat amb candeletes per a protegir el poc que queda de cada enderroc.

"El 'toilet' pujava i baixava". Uns quilòmetres més avall de San Vicente hi ha Cojutepeque, famosa pels seus embotits. Com a San Vicente, el 13 de gener només van sentir un eco del primer terratrèmol, però el 13 de febrer sí que van notar la fúria de la terra. A Cojutepeque l'exèrcit ja ha arribat i ha tallat els carrers més malmesos. I de nou les cases dels més pobres són les més afectades. Al vespre ja són molts els que han fet el cor fort i busquen recuperar alguna cosa que miraculosament s'hagi salvat de la terrible sacsejada. Américo Hernández, de la Creu Roja salvadorenca, camina atrafegat entre les cases caigudes, "la gent s'aixeca ràpid després del terratrèmol, però s'enfonsen quan veuen les seves cases destruïdes i el problema és que aquest no és un país per recuperar-se de pressa". Américo assegura que al Salvador ara el que cal són diners. "Nosaltres

Els ciutadans de Cojutepeque recuperen el que poden d'entre la runa el mateix dia del terratrèmol del 13 de febrer. Aquest sisme, així com el del 13 de gener, va afectar molt les poblacions de les zones rurals.

ja tenim bons materials de construcció, però no podem comprar-los”.

L'atabalament dels qui busquen sota la runa comparteix carrer amb aquells que no han patit pel tremolor tot i ser de la mateixa vila. Eva de Dávila, de 70 anys, és propietària d'una fàbrica d'embotits. Eva passeja amb la seva filla per la vila, i se'n fa creus: “mai havia vist res d'igual, és espantós, terrible, a casa el *toilet* pujava i baixava”, però no els va passar res. Ni al febrer ni abans al gener. Els Dávila, però, no són representatius de la majoria de la societat salvadorenca. De fet, formen part d'unes cada cop més reduïdes classes mitjanes-altes. El doctor Zapata, del principal sindicat mèdic del país, assegura que aquesta classe social, la mitjana, cada vegada desapareix més de pressa i “només queden l'alta i la baixa, i una de nova, la misèria, que viuen en els abocadors”. Però això no ve dels terratrèmols, com explica Zapata, “ja abans vivíem enterrats, però era fruit d'un terratrèmol social”, per les grans xifres d'aturats i problemes

econòmics de bona part de la població.

Aquesta pobresa, més una gran quantitat d'armes que no es van eliminar en acabar la guerra civil, han convertit la delinqüència en una de les principals preocupacions de tot el país. No és estrany veure barris i cases, de rics i no tan rics, convertides en autèntiques fortificacions, amb filferades pels terrats i vigilants amb escopeta a punt a les portes. Moltes famílies de classe alta prefereixen anar a passejar a Costa Rica o a Mèxic abans que fer-ho en el seu propi país. Així no és estrany que els més privilegiats no coneguin la realitat de la seva pròpia terra i actuïn, o deixin d'actuar, en conseqüència.

Les xifres de l'ONU sobre aquest país, recollides abans dels terratrèmols, són esfereïdores: el 20% més ric de la població té el 56,5% de l'ingrés total del país, mentre que el 20% més pobre té el 3,4% de l'ingrés total. Més dades. Un 25,3% de la població té uns ingressos inferiors a un dòlar diari, i un 34% no té accés a aigua potable. Aquestes xifres,

però, esdevenen més dramàtiques quan només mesuren la població rural.

Perilla la terra. La majoria dels salvadorencs, un 55%, viuen al camp i la majoria són pobres. Adolfo Mauricio és el president de la Cooperativa la Alegría de la Pobresa, situada prop de la vila de Nahuizalco, a 70 km de San Salvador, i on es van enfonsar la majoria de cases dels associats. Juntament amb Elena Nolasco, membre del consell d'administració de la cooperativa, van anar a veure l'alcalde, de l'esquerra Frente Farabundo Martí de Liberación Nacional (FMLN), però no els va ajudar en res. El govern tampoc els ha vingut fer costat. Els més puntuals han estat els camions de repostatge de Coca-Cola, però aquests no vénen a ajudar.

Únicament la Confederació de Cooperatives de la República del Salvador (CONFRAS) els ha dut algunes plaques de llauna per a aturar el cop i fer-se un cobert de cara a la temuda estació de pluges. No tenen res més. Per no tenir

La vall de les hamaques

El Salvador és conegut com "la vall de les hamaques", pels volcans i sobretot pels efectes de les plaques terrestres, que quan es toquen provoquen sismes que fan ondular el territori. Però no tot el país és afectat d'igual manera pels moviments tel·lúrics. El nord és una zona molt pobra on els terratrèmols no han tingut gaire incidència, ja que no hi ha cap falla volcànica local. Al sud, en canvi, hi ha més activitat sísmica, produïda per les falles volcàniques que la travessen.

- Zona nord
- Zona sud
- Cadena volcànica

- 1 Epicentre del terratrèmol del 13-01-2001, que va ser de 7,6° en l'escala de Richter
- 2 Epicentre del terratrèmol del 13-02-2001, que va ser de 6,1° en l'escala de Richter.

Gràfic: R. PUCHADES
Font: Govern salvadorenc

Capital: San Salvador.
Superfície: 21.040 km².
Població: 6.032.000 hab. (més 2 milions que viuen a l'estranger, principalment als EUA).
Densitat: 297 hab./km² (el més poblat de Centramèrica).
Forma d'estat: República.
President: Francisco Flores (ARENA, dreta).
Deute extern: 2.750 milions de dòlars.
Principals sectors laborals: 40% agricultura, 16% comerç, 15% manufactures, 13% administració.

EL DESASTRE EN XIFRES
(Del 13 de gener i el 13 de febrer)

Morts: 1.127.
Damnificats: 1,5 milions.
Cases destruïdes: 309.988.
Pèrdues: 2.600 milions \$
Ferits: 7.660.

no els queda ni la memòria històrica per recordar que un dia van ser indígenes amb llengua i cultura pròpia. A cops de repressió brutal l'han perduda pràcticament tota i avui d'aquell passat tan sols els hi queden els trets facials. Escampats en un vessant de la muntanya es poden veure les restes de les seves cases de tova i al costat les noves barraques construïdes a base de canya, troncs, plàstics i alguna placa de llauna. Però el sol escalfa el metall fins a convertir els refugis improvisats en forns abrasadors inhabitables.

Els nens que no pateixen diarrea ni problemes respiratoris provocats pels efectes del terratrèmol juguen entre les piles de pols que abans eren cases. Per sortir els cultius de tula, d'on treuen el material per teixir estores, no s'han malmès i podran continuar sobrevivint.

"El problema és que no tenim cap projecte de desenvolupament ni ningú que ens ajudi. A més, anem a veure l'alcalde i no ens rep". Ells són votants de l'FMLN, però estan decebuts de l'actitud del batlle; això sí, no fins al punt de passar a la dreta que governa i ha governat el país: "No hem de canviar de partit, sinó de gent", assegura Elena convençuda. Com ella són moltes les noies que han pres el lideratge de les comunitats afectades pel terratrèmol.

També a la zona d'occident del país, però uns quants quilòmetres més amunt de la muntanya, hi ha la Cooperativa Los Pinos, en una zona cafetera anomenada Lagovista. Es un paratge idíl·lic, amb una gran vista sobre el llac Coatepec, assentat en un antic cràter volcànic. Aquesta cooperativa cafetera va patir el moviment sísmic en algunes cases, i

amb la poca ajuda del govern, han bastit alguns coberts de xapa.

Però el que més malmès els ha quedat, a part d'un camp de futbol, són els cafetars. Les esquerdes als terrenys de les collites són com una ferida oberta, que la pluja del maig acabarà d'esventrar i deixarà la cooperativa sense recursos per al proper any. A més, els bancs no donen crèdits, o posen interessos molt alts, a les cooperatives com aquesta.

De fet, quan l'any 1986 els van donar les terres per cultivar ja van pensar que allò només era una prova de foc a veure fins on podien aguantar. El latifundista Girola, pertanyent a una de les catorze famílies que tradicionalment han posseït el país, va haver de donar algunes terres

Adolfo Mauricio lamenta l'oscurs suport institucional a les zones afectades.

ORIBEL CORTIACANS

a aquesta cooperativa, però en una d'aquelles maniobres que fan desconfiar de l'operació, el petit dels Girola es va fer càrrec de l'assessorament de la producció agrícola de la cooperativa. Tot i aquest i d'altres entrebancs, els cooperativistes se'n van sortir i van demostrar que aquelles terres a les seves mans eren rendibles. Ara, però, l'actitud dels bancs els fa témer la pitjor marxa enrere en la reforma agrària. "Hi ha com una consigna perquè les cooperatives desapareguin", assegura Óscar Molina, de Los Pinos, i afegeix, "no sé qui hi ha darrere d'aquesta consigna, però està clar que els que tenen volen tenir més".

A l'altra banda del país, a orient, en una població propera al municipi de San Francisco Javier, la cooperativa local també està en la mateixa situació: habitatges destruïts i terres malmeses.

Óscar Ortiz, alcalde de Santa Tecla: "No m'explico l'actitud del president Flores"

Óscar Ortiz és alcalde del Frente Farabundo Martí de Liberación Nacional (FMLN) de Santa Tecla, la segona ciutat més important del país i la que més danys ha patit amb els recents terratrèmols. La imatge de la tragèdia salvadorenca, la muntanya esllavissada, pertany al seu municipi. I li ha donat la raó de manera tràgica. La seva alcaldia es negava a donar permisos per construir en aquella zona, però el govern l'hi va obligar, i fins i tot els constructors l'estaven demandant pels endarreriments que havia provocat en les obres. Després de la catàstrofe, Ortiz també s'ha encarregat de muntar el camp d'acollida més gran i eficaç del país, tot i les contínues traves que li ha posat del govern. El president Flores no volia parlar amb ell i va arribar a impedir que la reina espanyola, en la seva gira per Centramèrica, tingués cap contacte amb l'alcalde. Malgrat tot, Ortiz se n'ha sortit.

trangers van arribar a la tarda a l'aeroport, a la nit als llocs més afectats i a les dues hores ja treballaven, per què l'ajuda no pot arribar igual? A part d'això, jo sóc president de COMURES (Corporació de Municipis de la República del Salvador), i al govern central no li va agradar que en els moments més difícils jo els hi digués que havien de fer les coses de manera diferent a com les havien fet sempre. També els va molestar que aquest lloc rebés més suport que la mateixa Fira [el centre on el govern recollia ajuda]. El mínim que podia fer el president es venir i ajudar-nos. Perquè la gent no només vol una lliura de sucre, també vol suport moral. El que ens ha passat és el pitjor, però ens en sortirem tots junts, i és en aquests moments que un espera que això li ho digui el líder nacional. No és només

—Què li ha passat al Salvador?

—Aquest ha estat un fenomen sociocultural. En molts llocs del nostre país es va multiplicar l'efecte destructiu per l'alt nivell de vulnerabilitat que tenim. A més, aquí no hi ha hagut una política nacional de prevenció de desastres i molt sovint el país s'ha desenvolupat més pensant en processos d'acumulació econòmic que no de sostenibilitat. Així, a Las Colinas [on es va esllavissar la muntanya], s'han desenvolupat una sèrie de projectes de manera desmesurada, i el terratrèmol hi ha provocat 19.000 persones desplaçades, 5.000 habitatges destruïts i 472 persones mortes.

A més, tenim uns 4.000 habitatges en perill, ja que la serralada que tenen damunt està molt tocada.

—Com s'han organitzat?

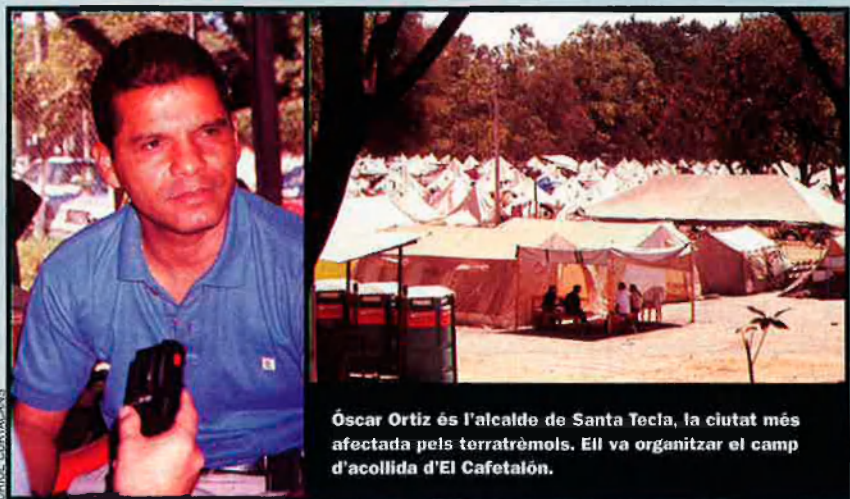
—De seguida vam muntar un camp d'acollida, on hem atès unes 12.000 persones. Vam arribar a ser 8.000 persones juntes. Ara, però, en tenim 4.000, i la resta els hem anat reubicant.

—Han rebut alguna ajuda del govern?

—Molt però que molt poca. Després de tres setmanes del primer terratrèmol només van arribar dues ajudes, però no en teníem ni per a un dia. Amb tot, el poble ha demostrat que té capacitat de reacció, i ara som el centre de recollida d'ajuda més gran del país.

—Com és possible que essent el lloc més castigat pel sisme hagin estat els qui proporcionalment han rebut menys suport del govern?

—Alguns funcionaris del govern van creure que per aquesta via ens agenollaríem. Però es va demostrar que quan tot està centralitzat les coses no arriben, no són eficients... pensi que aquí fa poc ens va arribar ajuda de l'huracà Mitch! Perquè, a veure, si els grups de rescat es-

Óscar Ortiz és l'alcalde de Santa Tecla, la ciutat més afectada pels terratrèmols. Ell va organitzar el camp d'acollida d'El Cafetalón.

una qüestió de comptar morts i ferits, sinó de ser un factor moral.

—Per què creu que el president va actuar com va actuar?

—No m'ho explico, crec que té consellers que li diuen que si ve per aquí aixeca la meua imatge. En tot cas qualsevol explicació a la seva actitud no té sentit.

—Quants terratrèmols fan falta perquè s'apliquin mesures preventives?

—No ho sé. Però com a mínim a partir d'ara hi haurà un debat sobre el que ha passat i com es construeix un país amb una visió integral. I cal que en sortim reforçats, si no tindrem 3 i no 2 milions de salvadorencs als EUA. I més perillós encara és que després vinguin explosions socials producte d'una situació més dramàtica que la que teníem abans del 13 de gener. Per això diem que cal passar a un altre nivell, que les eleccions estan lluny i es poden fer coses sense pensar-hi. Cal discutir a fons les inversions i no fer-ies de qualsevol manera. No pot ser que vinguin, com va fer un ministre, per aquest camp i vagin oferint diners. Jo li vaig dir, primer, que no era Santa Claus, i segon, que on s'és vist que es vagi amb una bossa regalant diners. O. C.

I molts dels camperols es lamenten que la situació els dugui a vendre les terres. Luis Alan Romero, de San Francisco Javier, assegura que la situació abans del sisme ja era difícil, però el moviment de terres ha estat definitiu, "i els bancs no han pres cap actitud especial després del terratrèmol".

Luis va aconseguir les seves terres l'any 1980, amb la reforma agrària que

quen una política repressiva indirecta".

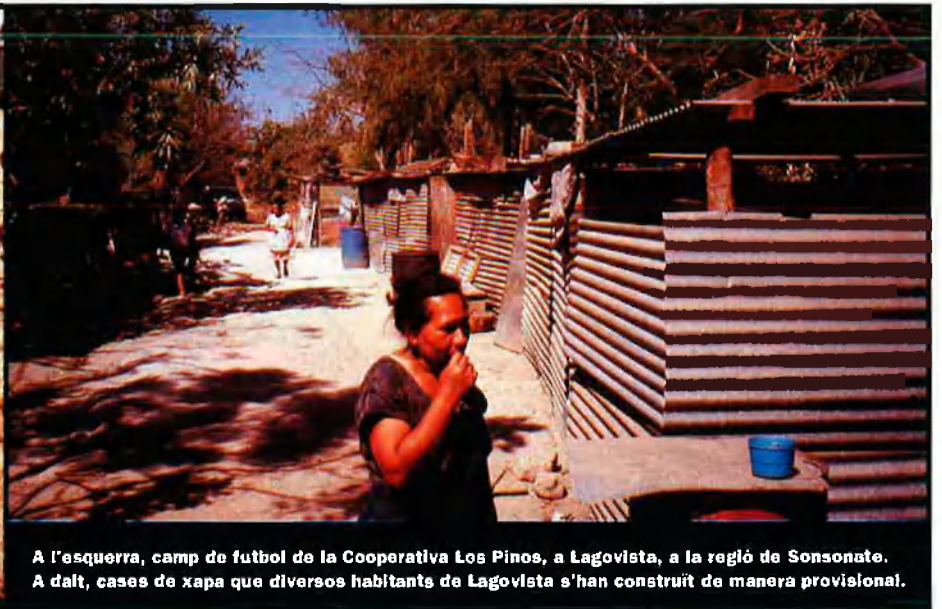
Un país al descobert. Aquesta sensació d'estar vivint en un terratrèmol social abans dels sismes de gener i febrer és un sentiment molt estès entre la població. De fet hi ha molts pobles que no han rebut ajuda perquè els camions d'aliments no han pogut passar per uns camins i carreteres en mal estat,

del Banc Central salvadorenc, i afegeix "qualsevol país que surt endavant amb l'esforç de la seva gent, independentment d'on estiguin, és un país vistós".

Però per molta gent les *remesas* no són un orgull i més aviat busquen la solució en l'enfortiment del poble. Marcelo Cruz, ex-militar i ex-guerriller, és membre d'una xarxa social que s'està creant al Salvador, que aplega tant cooperati-

ORIOU, CORTICANS

A l'esquerra, camp de futbol de la Cooperativa Los Pinos, a Lagovista, a la regió de Sonsonate. A dalt, cases de xapa que diversos habitants de Lagovista s'han construït de manera provisional.

el govern militar va fer per frenar els moviments insurrectes. Però la retallada dels grans latifundis, que havia de deixar-los en 100 hectàrees màxim, es va quedar en 245 hectàrees, alhora que proliferaven els testaferrós a les escriptures.

L'any 1992 la fi de la guerra civil i la signatura dels acords de pau van dur a una nova reforma agrària, sobretot per als ex-guerrillers, però només va afectar un quart de la terra cultivable. A més, tant en un cas com en l'altre, els nous petits propietaris no van gaudir de plans de producció agrària ni van ser formats en les tècniques per a fer les terres més productives. En la majoria de casos es van haver d'endeutar per tirar endavant i encara ara en pateixen les conseqüències d'aquell passat. Javier, ex-guerriller i camperol a Santa Ana, reconeix que "ara ja no hi ha guàrdia nacional, però el sistema financer no es va tocar, i és el monstre que ara existeix i a qui desgraciadament el govern obeeix. Els bancs són els amos d'aquest país i els que apli-

que ja estaven així abans del terratrèmol.

Pel que fa a mancances estructurals és simptomàtic el cas del control en la construcció: només 21 dels 262 municipis del país tenen oficines tècniques en matèria urbana i de construcció, i les poques inspeccions es fan quan l'obra ja està pràcticament acabada. A més, no existeix cap llei on s'estableixi quina institució és l'encarregada d'avaluar les edificacions després d'un sisme. Res més clar que el director de l'Oficina de Planificació de l'Àrea Metropolitana de San Salvador, Mario Lungo: "No hi ha ningú que t'obligui a res".

Amb aquestes mancances no és cap casualitat que la principal font d'ingressos del país siguin les anomenades *remesas*, és a dir, els diners que envien a la seva pàtria els salvadorencs emigrats als EUA. Uns recursos que el govern llueix amb orgull: "és una de les virtuts de l'economia salvadorenc, perquè és molt estable, molt més que el cafè o el petroli", assegura Rafael Barraza, president

ves com ONG d'educació i sanitari i que té lligams amb la xarxa europea d'ONG REDS, amb seu a Barcelona. Per Cruz "el fenomen social revolucionari no va aconseguir aixecar el teló del rostre real del Salvador, en canvi el terratrèmol sí que ho ha fet". Com Cruz hi ha més gent d'aquesta xarxa, avalats per l'historial catastròfic del país, que creuen que les desgràcies naturals no són conjunturals i que cal aplicar una política de prevenció i d'enfortiment de la societat en tots els sectors. En aquest sentit, confien molt que a partir d'aquests sismes el govern s'adoni de la necessitat de planificar. Però tant si ho fa com si no, ells ja han començat a crear aquesta xarxa amb l'esperit de construir, més que reconstruir, el país, i que en aquest procés els protagonistes siguin els ciutadans. Francisco Mena, també ex-militar, ex-guerriller i ex-diputat de l'FMLN, i actual enllaç de REDS a Barcelona, assegura que "la natura, a través del terratrèmol, ha posat en evidència que la política eco-

La dolarització, l'altre terratrèmol

“El dissabte 13 de gener a les 11 i 34 minuts estava en una reunió preparant una protesta contra la dolarització, quan va succeir el terratrèmol, i ja ni vam arribar a cap acord. Tothom va sortir disparat a veure com estaven les seves famílies”. Aquest testimoni del Doctor Zapata, responsable del principal sindicat de metges de la seguretat social, és exemplificador del que ha passat al Salvador amb el terratrèmol. La dolarització, és a dir, la substitució progressiva de la moneda nacional, el colón, pel dòlar, va agafar tothom per sorpresa. Fins i tot molts amics i col·laboradors del mateix president no sabien que s'aplicaria aquesta mesura a partir de l'1 de gener del 2001. Com ja abans havia fet Equador. És per això que la reacció a la dolarització va començar a gestar-se a principis de gener. De fet, a la vila portuària de La Libertad ja s'estava preparant una gran manifestació per al 21 de gener, quan el terratrèmol ho va aturar tot.

Per molts polítics contraris a aquesta mesura econòmica, el moviment tel·lúric va venir com anell al dit al president Francisco Flores, ja que totes les mobilitzacions van quedar frenades per una llarga temporada. Així i tot el debat continua obert.

Rafael Barraza és el president del Banc Central de Reserva del Salvador.

A les zones rurals es parla de la dolarització amb molt de recel, sobretot perquè hi ha molta població analfabeta que tem no entendre uns bitllets que són tots iguals de mida. També es queixen que en la conversió al dòlar s'arrodoneixi cap amunt quan hi ha cèntims que ballen d'una monenda a l'altra. De moment el primer que han notat és que els preus han pujat a tot arreu. Però Rafael Barraza, president del Banco Central de Reserva del Salvador, assegura que la dolarització s'ha fet “per crear un entorn d'estabilitat, per tenir millors oportunitats de treball i més relacions comercials”. Actualment el colón encara representa un 85% de la moneda circulant, però Barraza espera que s'equilibri d'aquí a sis mesos. En principi el dòlar ha d'acabar substituint el colón, però Barraza de moment assegura que no hi ha un límit fixat en aquest sentit.

En realitat són molts els qui creuen que això no acabarà de passar. I encara n'estan més convençuts després que el passat 17 de febrer la Cort Suprema de Justícia acceptés el recurs d'inconstitucionalitat de la dolarització, presentat per l'FMLN i la CDU (centre). I si bé és difícil que la llei es derogui, sí que sembla més probable que s'hi puguin fer modificacions.

nòmica neoliberal aplicada al Salvador està equivocada, per això és molt important la unió del moviment ciutadà”.

Govern absent. La reacció del govern davant de la catàstrofe, però, no ha pogut ser més matussera. Primer excloent qualsevol sector de l'oposició política i la societat de la gestió de l'ajuda, i segon, posant el Comitè d'Emergència Nacional (COEN) a mans de l'empresa privada, i liderat per Roberto Murray, el més que probable candidat d'ARENA a la presidència en les properes eleccions. No se li ha passat pel cap al president Francisco Flores entonar un *mea culpa* per la fragilitat del país. Ell, com la patronal constructora, ha atribuït els mals a la natura, i ha rebutjat les crítiques d'alguns mitjans de comunicació; com també les demandes de l'oposició, l'església i les ONG, de consensuar un pla de reconstrucció. La resposta del govern ha estat que han reaccionat ràpidament i que ja han “consensuat amb la gent”.

També ha provocat moltes estirades de cabells les recents declaracions del president mostrant-se contrari a deixar que la comunitat internacional els perdoni el deute extern. Per Flores és una qüestió de mantenir la reputació de país pagador. Aquests han estat els gestos a gran escala. A petita escala, s'han prodigat els membres d'ARENA amb aires paternalistes repartint caritat monetària bossa en mà. Cosa que ha provocat múltiples crítiques de politització de l'ajuda. A més també se li ha retret al president la manca de plans de previsió per a catàstrofes naturals, sabent que la història del Salvador és una constant en aquest aspecte. Però Flores s'ha fet el desentès i es presentarà sol a Madrid el 7 de març davant de la comunitat internacional que ha d'escoltar les desgràcies salvadorenques i decidir com continua ajudant.

Per la seva part, el principal partit de l'oposició, l'FMLN, no ha sabut reaccionar amb rapidesa davant l'actitud del govern. Només alguns alcaldes s'han

sobreposat amb els seus propis medis a la catàstrofe, però són molts els votants d'esquerres que s'han sentit decebuts per la lenta reacció del Frente. El partit esquerrà encara es ressent de les desercions i viratges a la dreta poc després d'estrenar la pau, com la del líder guerriller Joaquín Villalobos, així com dels casos de corrupció. I avui l'FMLN es troba dividit entre reformadors i ortodoxos, a l'espera d'una neteja en profunditat, si és que volen arribar a la presidència en les eleccions del 2004.

Per Juan Francisco, de San Vicente, així com per tots els damnificats del Salvador, les baralles polítiques els queden lluny, i el govern molt més. Només confien que l'ajuda internacional no s'aturi i els arribi alguna cosa, encara que se'n perdi una mica pel camí. Són conscients que realment els tocarà construir i no reconstruir, si no volen tornar a perdre-ho tot en el proper terratrèmol.

Oriol Cortacans (San Salvador)